

ROSKILDE-FESTEN

Høj hat og kyse

26.—29. JUNI 1958

Så sødt som i gamle dage!

er om de gode, gamle
mindes rosenrøde be-
om glade, festlige ti-
r en flaske snaps ko-
øre ...
gode tider vil man gen-
i Roskilde. Folk var i
bedre humør i gamle
de var bedre mennesker,
re og meget andet, siges
Man vil nu bevise, at de
e påstande virkelig er
ge. Den 26., 27., 28. og 29.

juni vil Roskilde være i den
høje hat og kyses tegn. Der vil
blive festet som ingen sinde
før i Roskilde, og det bliver en
fest, som vil trække folk fra
hele Sjælland, ja hele landet.
„Høj hat og kyse“-festen er
blevet omtalt over hele verden.
Mere end 1000 amerikanske
aviser har skrevet om dette
„krinoline-festival“, og arran-
gørerne vil gøre alt for at leve
op til de store forventninger.

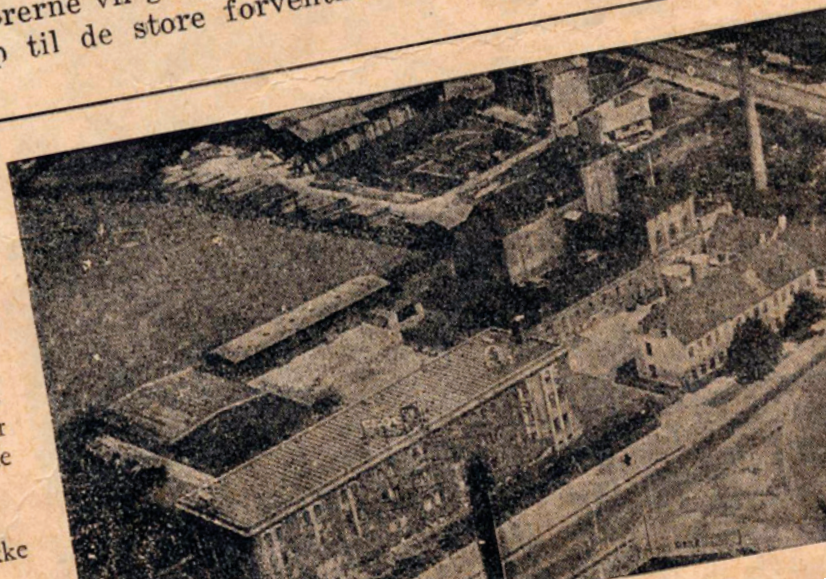
På de følgende sider vil
nævne lidt af det, der s
ske de fire dage, hvor ti
skrues tilbage. — Mange
spurgte, hvorfor man vil
det 100-årige Roskilde ge
stå. Svaret er kort og
For sjov! Man vil slå et
for det gode, gamle dans
mør.

Og samtidig vil man
midler til de gode formå
kilde Byfest, Børnehj

Alle
CLOC-mærkerne
fremstilles i
Roskilde ...

CLOC VODKA
- fremstilles af sprit af særlig kva-
litet. Dens neutrale karakter gør
den velegnet til cocktails. Styrke
48 %.

BRUN ETIKET
kraftige og ikke

Roskildefonden, som den var engang¹

Af H. L. Algreen-Petersen

Roskildefonden er en titel, der i dag ikke må stå alene pga. lovgivnin-
gen om fonde. Det er nemlig ikke en fond, men en forening. Der-
for hedder foreningen i dag Foreningen Roskildefonden og bruges
som navn på holdingselskabet, der afvikler Roskilde Festival og de
deraf følgende underfirmaer.

Mange Roskildeborgere vil nok stadigvæk kunne huske institutioner
eller begivenheder som f.eks. byfesterne, som Roskildefonden stod
bag. Men i virkeligheden er der en historie før Roskildefonden, som
hører med til dette billede af Roskildebegivenheder igennem gene-
rationer. Begivenheder, som alle er kendetegnet ved *frivillighed* og
velgørenhed.

Roskildefonden blev dannet i 1965 ved en sammenlægning af Roskilde
Byfestkomité og Roskilderingen for Børn og Unge. Deres historie er
nedskrevet af tidligere turistchef Jens Mørkegaard, som selv var med
i sin tid op gennem 30'-40' og 50'erne og gengives her i korte træk.

Roskilde Byfestkomité fra 1932 arrangerede byfester med det formål at
skaffe penge til velgørende formål i byen. Første år gik overskuddet til
arbejdsløse i Sct. Jørgensbjerg og Roskilde kommuner. Efterfølgende
blev overskud mest brugt til bygning og drift af feriekolonierne Roar
ved Lyndby Strand og Roarsgaard på Vig Lyng.

Byfesterne var igennem 30'erne mest karakteriseret ved store spektakulære optog, med mange tilskuere, men selvfølgelig også med underholdende aktiviteter for store og små for indsamling af penge til sit velgørende formål.

Under den tyske besættelse ændredes Byfestkomitéens arbejde sig til samarbejde med organisationen L.A.B. – Landsforeningen til Arbejdsløshedens bekæmpelse. Mange arbejdsledige fik meningsfyldt arbejde med nødvendige og samfundsgavnige opgaver. Her kan blandt andet nævnes stødoptagning, cykelparkering og spildindsamling. Tidligere turistchef Jens Mørkegaard fortæller om disse opgaver:

Feriekolonien Roar ved Lyndby Strand. 3. hold børn i sommeren 1936.

”Stødoptagning var skovarbejde. Efter træfældning blev stub og rødder optaget med håndkraft og solgt som brændsel, som der var stor mangel på under krigen.

Cykelparkering. L.A.B.s cykelvagter ved Jernbanestationen havde stor søgning, da man på den tid hverken kunne købe dæk, slange eller ventilmumi. L.A.B.s cykelvagter fortsatte i øvrigt frem til 1965.

Spildindsamlingen var organiseret således, at de mange spildindsamlere besøgte samtlige husstande i Roskilde. Familierne sorterede deres affald således, at man havde en bønne til alm. skrald og én til køkkenaffald, der kunne anvendes til svinefoder.²²”

Ifølge Mørkegaard blev der opfedet over 2000 svin om året på baggrund af L.A.B.s spildindsamling. Alle, som samlede spild, kunne 2 gange om måneden købe flæsk i en særlig butik på det offentlige slagtehus.

Fortjenesten ved svineproduktionen blev i L.A.B.-regi og blev brugt til en hel række samfundsnyttige og sociale opgaver, f.eks. Ungdomsorganisationernes Fællesråd, World Friendship Organization og spiren til Roskildefonden.

I juni 1946 blev der stiftet en ny almennyttig forening i Roskilde: Roskilderingen for Børn og Unge, hvis formålsparagraf lød på at tilvejebringe midler til oprettelse og drift af vuggestuer, børnehaver, fritidshjem og ungdomsklubber i Roskilde. På tidspunktet fandtes kun en kommunal børnehave i Roskilde, den i Bredgade – som eksisterer endnu.

Den 16. og 17. maj 1947 afholdt Roskilderingen for Børn og Unge en børnehjælpsdag. Det var ikke sket siden 1905. Formålet var – selvfølgelig – at rejse penge til Roskilderingens fortsatte virke. Det var flot vejr, og festen gav et pænt overskud. Allerede i 1946 havde man oprettet det første fritidshjem i KFUM's lokaler i Blaagaardstræde. I 1953 indviedes Kirkens Korshærs fritidshjem på Præstemarksvej og

” Bl.a. var det jo meget ofte i sådanne situationer Tordenskjolds soldater, der både fik ideerne og skulle få dem organiseret og gennemført.

Holbækvejens børnehave, der blev den første selvejende institution i Roskilde.

Roskilderingen for Børn og Unge købte i 1954 ejendommen i Bondetinget 16, hvortil Fritidshjemmet fra KFUM blev flyttet, og hvor også den første Ungdomsklub i Roskilde blev oprettet og fik til huse.

Op igennem 1950'erne og 1960'erne fortsatte de to foreninger med store arrangementer og tematiserede byfester som Biskop Absalon vender hjem, Køretøjer gennem tiderne, Krinolinefesten Høj Hat og Kyse, Atomiaden³ og Roskilde-gildet⁴.

Det var en imponerende indsats, Roskildeborgerne i de to foreninger lagde for dagen i arbejdet med at organisere og arrangere de tiltag, som udelukkende havde til formål at rejse penge til opfyldelse af foreningernes respektive formålsparagraffer.

Roskilderingen og Byfestkomitéen sammenlægges

Konkurrencen foreningerne imellem kostede dog på fortsatte muligheder for nye ideer og tiltag. Bl.a. var det jo meget ofte i sådanne situationer Tordenskjolds soldater, der både fik ideerne og skulle få dem organiseret og gennemført. Det var derfor ikke mærkeligt, at tanken om at stoppe med at konkurrere mod hinanden modnedes til en sammenlægning af de to foreninger. De havde jo ovenikøbet næsten samme formålsparagraf: Skaffe penge til velgørende formål, primært til børn og unge i Roskilde.

I løbet af 1965 pågik der en række møder og forhandlinger parterne imellem med kommunaldirektør Henry Jaquet som hovedmand, og enigheden resulterede i en stiftende generalforsamling 1. december 1965 for **Roskildefonden**.

En ny formålsparagraf blev vedtaget lydende på at skaffe midler til gavn for børn og unge primært i Roskilde Kommune, ved drift og oprettelse af institutioner inden for det socialpædagogiske arbejde.

Økonomien ved sammenlægningen blev opgjort som følger:

Kontant rådede de 2 foreninger samlet over kr. 300.000,- (svarer i nutidskroner til ca. 3 mill. kr.).

Roskilderingen ejede ejendommen Bondetinget 16, der husede Fritidsklub og Ungdomsklub, og man var i gang med etablering af ungdomsklubben Viadukten på Præstemarksvej.

Byfestkomitéen ejede feriekolonien Roar ved Lyndby Str. og en ubebygget grund ved Vig Lyng.

De nyvalgte til forretningsudvalget fordelte sig således:

<i>Formand:</i>	<i>Henry Jaquet</i>
<i>Kasserer:</i>	<i>E. Bernstorff Nielsen</i>
<i>Arrangementsudvalg:</i>	<i>Stationsleder E. Assentorp,</i>
<i>Ejendomskonsulent</i>	<i>Hans Willumsen og</i>
<i>Redaktionschef</i>	<i>Kai Strandgaard</i>
<i>Pædagogisk udvalg:</i>	<i>Erik Larsen</i>
<i>Byrådsmedlem:</i>	<i>Lisbeth Olsen</i>

Kai Strandgaard blev på efterfølgende møde valgt som sekretær.

Fra begyndelsen af 1966 var Roskildefonden klar til at fortsætte tidligere fælles aktivitet for indsamling af midler og udvide med henblik på større hjælp til og deltagelse i oprettelsen af børne- og ungdomsinstitutioner. Noget, som det offentlige på det tidspunkt ikke havde ret megen gang i og ikke brugte ret mange kommunale kroner på. Arrangementsudvalget arbejdede i 1966 for årets byfest som tidligere i Rådmandshaven, men stødte dette år sammen med en planlagt jubilæumsfest for RB 1906. Der blev forhandlet med boldklubben,

idet man ikke ønskede at ”slå noget i stykker for nogen af parterne”⁵. Erik Larsen gjorde opmærksom på, at mange ledere og medarbejdere fra byens institutioner havde tilbudt aktiv medvirken med børneoptog, udstillinger, arbejdende værksteder og pasning af tombola. En nyoprettet færdselsskole skulle have været forevist for institutionsledere i byen, men pga. snevejr måtte dette udskydes til senere.

Pres på institutionerne

At der har været et stort pres på de eksisterende institutioner dette år og efterfølgende viser et indlæg på generalforsamling 19. april 1966: Roskilde Ungdomsklub havde 120 medlemmer og ca. 30 på venteliste. Fritidsklubben havde en meget stor venteliste. Holbækvejens Børnehaven var fuldt belagt med 36 børn og 231 på venteliste. Børnehaven ved Sct. Hans Institutionerne var fuldt belagt med 44 børn og 90 på venteliste, vuggestuen havde 33 børn og 68 på venteliste. Ringparkens Børnehaven havde 55 børn og en venteliste på 96. Nyt fritidshjem i Ringparken havde 49 børn, Ungdomsklubben Ringbo 110 medlemmer, men risikerede lukning, da der ikke længere blev givet dispensation til brug af lokalerne pga. for lav loftshøjde, osv., osv. Der var nok af ting at tage fat på for forretningsudvalget og viser jo meget klart det store behov, der var i samfundet for aktiviteter på fondens område.

At alt ikke var lige ud ad landevejen fremgår af et par bemærkninger i forhandlingsprotokollen fra generalforsamlingen april 1966. Driften af Viadukten havde været i gang siden november 1965, men man manglede afslutning af regnskabet. Det skyldtes, at statens og kommunens tilskud på 80% af driftsudgifterne ikke var indgået og betød, at fondens kasse måtte lægge ryg til. Det passede ikke kassereren. Endvidere beklagede formanden, at man kun gennem aviserne havde fået at vide, at byrådet havde udpeget et nyt medlem, ”idet et sådant valg iflg. ministeriets bestemmelser skulle foregå efter forhandling med den øvrige bestyrelse”⁶. Endelig var der skarpe bemærkninger fra formanden for Sct. Hans Institutionerne, Forbundssekretær Knud Jacobsen, om byrådets behandling af valg af byrådsmedlemmer til institutionerne.

”Jeg håber for børnenes skyld, at de nye byrådsrepræsentanter vil være parate til at gøre en indsats og ikke skele så meget til det politiske. Hidtil har man haft indtryk af, at visse byrådsmedlemmer kun viste sig ved særlige lejligheder for at lade sig fotografere til bladene.”⁷

Ungdommens Hus

Referatet fra Forretningsudvalgets oktobermøde i 1966 omtalte, at byfesten gav et overskud på kr. 43.397,-. Festen var blevet afholdt i samarbejde med Roskilde Boldklub 1906. På mødet blev der også diskuteret nye forslag:

”Kai Strandgaard og Erik Larsen kommenterede et tidligere fremsendt skriftligt forslag om et ”Ungdommens Hus”, bygget af Roskildefonden. Det skal indeholde ungdomsklub til 200 medlemmer samt en fritidsklub. Endvidere lokaler til byens ungdomsforeninger samt gerne en sal med scene.”⁸

Medlemmerne af forretningsudvalget havde været på studietur til Brønshøj-Husums ungdomshus, Nærum Ungdomsgaard og Vesterbros Ungdomsgaard. Et forslag om at bygge på en grund i Støden lod sig af forskellige grunde ikke udføre. Forretningsudvalget vedtog at arbejde videre med sagen.

Her blev lagt grundstenen til noget af det, som forretningsudvalget de næste mange år så som hovedopgaven: At få skabt et UNGDOMMENS HUS i Roskilde. Man var helt overbevist om, at et behov for et sådant hus i Roskilde var enormt, både med institutioner, foreningslokaler og stor altmuligsal. Man havde allerede undersøgt muligheden for byggeri i Støden, som jo blev opgivet. Nye forslag meldte sig. På et areal ved Roskilde Station havde P&T en midlertidig barak, som var blevet fraflyttet, da det nye posthus var færdigbygget. DSB ville imidlertid kun give pladsgaranti i to år, og P&T ville ikke vente længere på svar, så den idé blev også droppet. En garveribygning på Kamstrupsti var fraflyttet og bygningen overtaget af kommunen. Man aftalte en besigtigelse, men dette blev opgivet, da Roskilde Boligselskab meldte sig med et interessant forslag.

På et møde 13. januar 1967 fortalte Roskilde Boligselskab, at de havde planer om et ungdomshus i Parkvænget ved Møllehusvej. Byggeriet omfattede kollegium i to etager, ungdoms- og fritidsklub, festsal samt i anden bygning vuggestue og børnehave. Der kunne opnås 100% tilskud til kollegiet. Roskildefondens planer kunne nok indarbejdes i byggeriet med en 600 m² sal ovenpå børnehaven.

Erik Larsen fra Roskildefonden og Hjorth fra boligselskabet skulle arbejde videre med et oplæg.

Marts 1967: De reviderede planer blev fremlagt, godkendt og sendt til godkendelse hos myndighederne. Man regnede med, at byggeriet ville kunne stå færdigt ved udgangen af 1968. Efterfølgende vedtog generalforsamlingen, at forretningsudvalget måtte arbejde videre på sagen. Arrangementsudvalget lovede at intensivere indsamlingen af midler.

Ingen anede endnu de vanskeligheder, der lå forud med godkendelser. Ministerierne havde aldrig været ude for et byggeri med så mange institutioner under samme tag. Undervisningsministeriet ønskede ændringer til kollegiedelen, og Direktoratet for Børne- og Ungeforsorgen ønskede ændringer til institutionsdelen. Det forventedes dog, at byggeriet kunne starte ca. 1. februar 1969.

Forretningsudvalget hørte ikke nyt, hvorfor formand Henry Jaquet i marts 1969 rykkede for svar.

Boligselskabet forsøgte at vende bygningen, så børnehaven fik mere udenomsareal, men så vendte kollegiet mod nord, og dét ville ministeriet ikke acceptere.

Grunden til den langsomme sagsbehandling skyldtes de forskellige tilhørsforhold, som brugerne i huset hørte under i ministerierne: Klubberne hørte under Direktoratet for Børne- og Ungeforsorgen. Kollegiet hørte under Byggeadministrationen for de højere læreanstalter, og i sidste ende skulle det hele godkendes i Boligministeriet.

Sidst på året forelå godkendelse til institutioner og sal. Indtil dette tidspunkt havde man kun regnet med overslagspriser, så nu skulle der udarbejdes totalprojekt og indhentes priser. Når dette blev klart, skulle sagen først gennem byrådet derefter forelægges Boligministeriet og øvrige statsorganer. I april 1970 var der ikke nyt, hvilket skyldtes, at boligselskabet ikke havde tegningsmaterialet klart og derfor ikke kunne udarbejde en økonomisk oversigt. Godkendelser og byggetilladelser kom drypvis over året, og man begyndte byggeriet. Juli 1971 meddelte Boligministeriet pludselig, at prisen på det totale byggeri ikke kunne godkendes. Prisen skulle nedbringes med 1,5 mill. kr. Ved omrokering af nogle udgiftsposter lykkedes det at konstruere et regnskab, der kunne godtages, men der ville ikke være tilskud til store sal og mødelokaler.

Endelig forelå Boligministeriets igangsætningstilladelse. Byggeriet ville koste 11.700.000 kr., hvoraf der skulle skaffes 620.000 kr. Boligselskabet ville betale for vuggestue og børnehave, svarende til 86.500 kr. samt give lån til ungdomsklubben med 125.000 kr. Roskildefonden skulle derefter skaffe 407.000 kr., hvilket blev anset for muligt. En del kunne skaffes som kommunalt tilskud gennem fritidskommissionen. Endelig var de lange og trange forhandlinger om Ungdommens Hus nu overstået med Boligministeriets tilsagn om statsgaranti, og byggeriet var jo i gang. Erik Larsen meddelte, at der ville være rejsegilde omkring 1. september 1972, og byggeriet forventedes afsluttet omkring 1. marts 1973. ENDELIG, efter syv års forhandlinger blev Ungdommens Hus indviet den 7. maj 1973.

Indvielsen blev festligholdt med stor deltagelse fra byen, også blandt byens politikere. Der var taler med en masse pæne og flotte ord, og der var gaver. Roskildefondens forretningsudvalg og medlemmer havde fået deres drøm til at gå i opfyldelse, til gavn for mange børn og unge og en meget stor del af byens øvrige borgere.

Jeg har nu snydt lidt i kronologien ved så let og hurtigt at komme til 1973. Jeg sprang fra 1966, hvor Erik Larsen og Kai Strandgaard for første gang fik ordet for at fortælle om det store ønske, om et Ungdommens Hus. Det rettes der lidt op på nu, for sideløbende

Ungdommens Hus som det så ud i 1970'erne.

Foto: Jytte Jørgensen.

med alle møder, planer og beregninger om et Ungdommens Hus lå fondens mange øvrige aktiviteter jo ikke stille. Måske tværtimod, som E. Assentorp havde lovet.

Der var hvert år en byfest, og hvert år på en lidt ny og anderledes måde. Og der var karneval, som gav underskud. Dette håbede man på kunne dækkes ved et stort poparrangement på Hotel Roar den 29. april (1967), hvor Red Squares skulle spille. Ved byfesten, der

Formand for Roskildefonden Henry Jaquet klipper snoren over til indvielsen af Ungdommens Hus 7. maj 1973.
Foto: Jytte Jørgensen.

” Ved byfesten, ville man forsøge noget nyt, idet man ville lade børne- og ungdomsinstitutionerne lave mindre fester rundt om i byen, for på den måde at få hele byen med i festen.”

skulle afholdes 11.-13. august, ville man forsøge noget nyt, idet man ville lade børne- og ungdomsinstitutionerne lave mindre fester rundt om i byen på de steder, hvor folk bor, for på den måde at få hele byen med i festen og også aktivere de enkelte institutioners bestyrelser. I 1967 havde man engageret sig med Abbed Pierre klunserne⁹ om en indsamling rundt i Roskilde.

Det endelige resultat for dette arrangement blev på kr. 38.838,-, hvoraf Roskildefonden fik 1/3 del = kr. 12.946,-. Man søgte om moms-fritagelse for beløbet, men det ville toldvæsenet ikke acceptere. En stor Westernfest på Bønnelyckes Plads gav et overskud på kr. 37.500, og en tombola på BO-udstillingen et overskud på kr. 8.000,-.

For 1968 planlagdes en Tyrolerfest, igen på Bønnelyckes Plads, suppleret med underholdende aktiviteter i Byparken ved byparkkoncerterne, og ikke at forglemme en tombola i Roskildefondens egen bygning. En 8-kantet træbygning, som lejlighedsvis blev placeret på Stændertorvet. Fonden tjente også lidt på udlejning af bygningen, når andre foreninger havde fået tilladelse til at afholde en tombola. Kommunen skulle ansøges om tilladelse. Det gik bedst for fonden, når udlejning var så hyppig, at ”skuret”, som pavillonen blev kaldt i folkemunde, ikke skulle pilles ned og køres i depot og derefter genopsættes.

Forretningsudvalgets medlemmer havde nok at se til udover at arrangere, så medlemmerne kunne skaffe penge. Der var fortsat meget stor

mangel på institutionspladser, og Roskildefonden engagerede sig, hvor de kunne hjælpe. Institutionerne i Roskildevænge og Roskilde Sygehus til oprettelse af vuggestue og børnehave søgte om hjælp. Roskildefonden svarede positivt til at medvirke ved dannelse af bestyrelse og drift, men ville ikke skyde penge i foretagendet.

Der var i 1968-73 forhandlinger med Kolonien Filadelfia om et mageskifte mellem grundstykket i Vig med et par sommerhusgrunde, oprettelsen af fælles administrationskontor for de selvejende institutioner, kursusrække for pædagoger og medhjælpere.

Lions Club spurgte i 1969, om Roskildefonden ville være med til bygning af skøjtehal. Andre ønskede at oprette et børnehaveseminarium og bad om støtte.

Der blev næsten hver gang givet tilsagn om ”hjælp”, fordi projekterne var gode nok, men RF ville ikke yde økonomisk støtte. Man ville spare op til Ungdommens Hus, og man vidste ligeledes, at egne nuværende og kommende institutioner ville kræve økonomisk støtte til driften. Oktober 1969 opgøres aktiver til kr. 520.000 og en likvid kapital på kr. 212.000, hvortil kunne lægges overskud fra byfest på kr. 54.000 og fra påskebal på kr. 8.000, i alt kr. 275.000.

Nye tider

Roskildefondens tombolabygning gav ofte anledning til diskussion og læserbreve om sit udseende og i det hele taget om sin berettigelse ved placeringen på Stændertorvet. Bl.a. mente mange den ødelagde udsigten til springvandet, og farverne på bygningen var forkerte.

E. Assentorp – formand for arrangementsudvalget – gjorde ved et møde i forretningsudvalget opmærksom på, at fremtidigt overskud på byfester ikke ville blive i den størrelsesorden, udgifterne til leje og etablering var stigende, gøglerparkerne var økonomisk pressede og bød ikke højere, oprædende kunstnere var dyrere, og Roskildefonden ville inddrage flere lokale foreninger til at medvirke for at tiltrække flere publikummer. Disse foreninger kunne så til gengæld tjene nogle penge til eget formål.

Fra indvielsen af
Ungdommens Hus
Foto: Jytte Jørgensen.

Flere institutioner redegjorde på generalforsamlingen i 1968 om deres hverdag, og flere havde problemer med hærværk på huse og legepladser. Fra ungdomsklubberne blev der opmærksom på et kommende stort problem: HASH. ”Et problem, man burde tage meget alvorligt.”¹⁰

På generalforsamlingen i oktober 1968 kom en gocartbane på tale via byrådsmedlem Grete Munk. Men hvor kunne den etableres? Der var et friareal ved Ungdomsklubben Viadukten, og Erik Larsen arrangerede, at klubbernes samråd afholdt møde for de byrådsmedlemmer, der er interesserede, for at redegøre for, hvad det var, og hvordan den kunne drives. Flere byer drev med succes baner, og klubfolk fra Korsør ville i tale og med film vise, hvordan en sådan bane kunne fungere. Banen blev etableret ved Ungdomsklubben Viadukten. Med navne som Jan og Kevin Magnussen, samt Jason Watt, har tiden vist banens berettigelse.

Sommerens byfest i 1969 planlagdes til august med titlen Gammeldaws marked, og man regnede med at få tilladelse til at benytte Stændertorvet. Inden da kalkulerede man med overskud af koncert

i Roskilde Hallen med Savage Rose. Man bevilgede underskuds-dækning til klubberne i Ungdommens Hus og Viadukten med hhv. kr. 5.160 og kr. 9.790. Viadukten søgte oprindeligt om kr. 14.764, men blev pålagt at søge kommunen om de resterende kr. 5.000. Efter ansøgning blev der bevilget kr. 2.500 til hjælp for det pædagogiske forsøg med narkotikabekæmpelse på ”Kemps”.

Året 1971 var fyldt med møder om Ungdommens Hus, om indretningen når byggeriet blev færdigt og meget om økonomien. Der pågik stadig forhandlinger med Boligministeriet, der ikke var villig til at støtte store sal. I stedet forhandlede man med Kulturministeriet, da salen jo skulle indrettes som teatersal.

”I arrangementsudvalget for byfesten har man taget konsekvensen af de ønsker, der har været fremme om at gøre festen mere børnevenlig. Der er nedsat et udvalg, som arbejder med sagen, og der skulle være gode chancer for, at Palægården bliver omdannet til tumleplads for børnene, oplyste Hans Willumsen, der aflagde beretning i formanden E. Assentorps fravær.”¹¹

For den kreds af fondsmedlemmer, som havde ønsket at bruge hele Palægården til børn, blev det betragtet som en stor udfordring at få det op at køre og få succes med aktiviteter og publikumstiltrækning. Udvalget fik lov til yderligere udenfor Palægården at bruge Skomagergade om søndagen til et stort sæbekasse- og rulleskøjteløb. BR-Legetøj sponserede rulleskøjteløbet, og Jens Winther og Ebbe Lous var sponsorer for sæbekasseløbet.

I Palægården - som kun børn havde adgang til - var der flere teaterforestillinger, ponyridning, musik og konkurrencer med præmier. Ved sæbekasse- og rulleskøjteløbet om søndagen var fortovene i Skomagergade tæt besat af ivrige og medlevende forældre og andre tilskuere.

Holbækvejens Børnehave skulle udvides, og Roskilde Fritidshjem havde fået tilsagn om at kunne leje et areal til udvidelse af legepladsarealet. Begge håbede på velvillig indstilling fra fonden, men formand H. Jaquet kunne oplyse, at der kunne gives både kommune- og

statstilskud, og man ville derfor nu forhandle med myndighederne. Dommervængets Børnegård ønskede to medlemmer fra fonden. Henry Jaquet og Elisabeth Larsen udpeges.

En festival i støbeskeen

På et møde i forretningsudvalget 3. december 1971 fremlagde Erik Larsen forslag om beatfestival i slutningen af juni 1972, arrangeret i samarbejde med den amerikanske folkesanger Tony Busch. Han skulle stå for engageringen af musikgrupper for kr. 55.000 som garanti, og Roskildefonden skulle stille garanti overfor kommunen for kr. 50.000.¹²

Generalforsamlingen april 1972 kunne meddele, at en fest i Roskildehallen havde givet stort underskud og havde endda trukket et lille overskud fra en tidligere afholdt fest med ned. Byfesten havde givet overskud, men væsentlig mindre end tidligere, nemlig kr. 18.800. Formanden kunne dog glæde sig over det store engagement (flere yngre medlemmer) og kunne meddele, at man allerede var langt i forberedelserne til årets byfest: Kondi-fest.

”Kondi” var sloganet. Roskildefonden havde været med til at oprette en kondisti i Boserup Skov, som der blev tegnet en ansvarsforsikring for. Den blev indviet Kr. Himmelfartsdag, men var blot 1. del af et stort kondiprogram. Ved byparkkoncerterne ville der være kondiindslag og byfesten i august ville være med forskellige former for olympisk sportsudøvelse. Kondilodsedlerne havde flotte præmier, bl.a. med fire rejser til OL i München.

Selvom året 1973 var året, hvor Ungdommens Hus - langt om længe blev indviet, var der stadig masser af andre aktiviteter: Forretningsudvalget med at klare vedtægter for de nye institutioner i huset og finde personer til bestyrelsesposter. Da det ikke havde været muligt at skaffe økonomisk tilskud til etablering af husets mødelokaler og store sal, og der heller ikke ville være mulighed for statstilskud til driften, var man godt klar over, at huset ville komme til at trække store vekslers på fondens økonomi. Derfor omtalte formand H. Jaquet på generalforsamlingen den første festival i 1972 som et forsøg, der

” Da det ikke havde været muligt at skaffe økonomisk tilskud, og der heller ikke ville være mulighed for statstilskud til driften, ville huset komme til at trække veksler på fondens økonomi.”

heldigvis blev vellykket, og takkede alle involverede – og specielt Erik Larsen – for det store arbejde og nævnte her også, at det gode resultat ville blive fulgt op med en festival i 1973. Denne gang uden anden part, som skal have del i et eventuelt overskud.

Arrangementsudvalget havde travlt med byfest på havneområdet dette år i samarbejde med Sejl- og Roklubberne. Denne generalforsamling foregik for første gang i Ungdommens Hus, hvorfor der blev afsluttet med rundvisning og film i store sal.

Tiderne viste stadig et stort og udækket behov for institutioner til børn og unge. Roskildefonden opgjorde i 1973 de aktuelle tal til, at 17 børnehaver havde 630 børn på ventelister, og fritidshjem havde 233 meldt ind, men havde venteliste på 227. Sjovt nok var der ikke opgjort venteliste på vuggestuepladser.

For 1974 begyndte der at røre sig nye toner i forretningsudvalget og medlemsskaren. Kai Strandgaard og Erik Larsen fremlagde udkast til nye vedtægter, men det blev besluttet, at der på kommende generalforsamling skulle nedsættes et udvalg, så personkredsen blev bredere.

På generalforsamlingen brugte formanden en del tid på at redegøre for Ungdommens Hus-byggeriet og nogle regnskabs- og økonomiske betragtninger. Der tegnede sig en del usikkerhed om fremtidige, økonomiske forpligtelser. Formand Jaquet udtalte: ”Vi må jo håbe, at kursniveauet må ændre sig så meget i den gode retning, at vi ikke får

et alt for stort kurstab, når vi skal til at realisere de obligationer, som skal finansiere byggeriet”¹³.

Dagliglivet i huset efter et år begyndte at finde sin form, specielt med sammenfletning af børn fra forskellige aldersgrupper, så det kunne udvikle sig til den integrerede institution, som var meningen, og som ministerierne ikke rigtigt kunne se komme.

Det var planlagt, at årets byfest skulle foregå på plænen foran Vikingeskibsmuseet. Sidste års byfest gav desværre kun omkring kr. 10.000 til Roskildefonden, men Ro- og Sejlklubberne fik et pænt overskud.

”Kai Strandgaard fremhævede, hvordan fonden hele tiden har ”overflødiggjort” sig selv, når dens mål var nået, men fandt, at der fortsat måtte være behov for en organisation, der kunne tage nye initiativer til gavn for byens børn og unge. Andre tog sig nu af fondens egentlige opgaver, børnehaverbyggeriet, og snart ville det offentlige formentlig også overtage dækningen af ungdomsklubbernes underskud og også med hensyn til fondens sidste nyskabelse, mødelokaler til byens foreninger, havde udviklingen indhentet fonden. Mens det for få år siden var byrådets opfattelse, at der skulle privat initiativ til foreningsarbejde, var byrådet nu enige om at give gratis lokaler til ungdomsforeninger. Efterhånden som andre overtager arbejdet, vil det være Roskildefondens opgave at pege på nye opgaver og tage initiativ til at sætte dem i gang.”¹⁴

Der blev nedsat et udvalg til at arbejde med vedtægtsændringer. Udover Erik Larsen og Kai Strandgaard valgtes H.L. Algreen-Petersen, Ivan Andersen og Else Petersen.

Hans Willumsen ønskede at udtræde af forretningsudvalget efter 40 års virke, idet hans første byfest var i 1934. E. Assentorp ønskede ligeledes at udtræde, og i stedet valgtes H. L. Algreen-Petersen og Jens Peter Halborg til arrangementsudvalget, hvori Erik Larsen og Kai Strandgaard i forvejen var medlemmer. Formand Henry Jaquet og kasserer E. Bernstorff Nielsen blev genvalgt, ligesom Kirsten Feld fra byrådet. Et generationsskifte var hermed påbegyndt.

Nye udfordringer

År 1975 indledtes med ekstraordinære generalforsamlinger, hvor både vedtægtsændringerne og fordelingen af festivaloverskuddet på kr. 224.000 blev vedtaget. Fordelingen, som var foreslået af festivalkomitéen, blev som følger: Hensat til ny festival kr. 24.000, kr. 25.000 til alment velgørende formål, som var Ungdomsringens projekt Stenbjerg, og resten kr. 175.000 til fondens kasse.

De nye vedtægter rummede ikke voldsomt store ændringer i forhold til de gamle fra 1965. En modernisering i sprogbrug, en lidt videre beskrivelse af formålsparagraffen samt en præcisering af medlemskabet. Hvem kunne blive medlemmer og hvordan. En arbejdsindsats ved et arrangement var adgangsgivende lov, medlemskabet blev registreret i en medlemsfortegnelse, hvilket ikke tidligere havde været praktiseret. Uden en registrering kunne der opstå tvivl om retten til stemmeafgivelse på en generalforsamling.

Formand Henry Jaquets beretning fortalte lidt om ejendommen i Bondetinget, om udflytterbørnehaven Roar, der havde kostet nogle forbedringer, en ny handicapforbedret hovedindgang til Ungdommens Hus, takket være økonomisk hjælp af Lions Club. Roskilde Kommune forespurgte Roskildefonden, om de var interesserede i at overtage kommunens grund ved Jersie Strand, hvor en kolonihytte var nedbrændt. En medlemstur blev besluttet, og turen skulle yderligere omfatte Roar ved Lyndby, Roarsgaard ved Hønsinge Lyng og slutte med fællesmøde i Ungdomsklubben i Bondetinget. Fonden endte med at sige nej til kommunen, som afhændede grundstykket ved Jersie.

RF' formand Henry Jaquet meddelte, at han ville stoppe i forretningsudvalget, sammen med kasserer Bernstorff Nielsen og sekretær Kai Strandgaard. For alle tre efter mange år i ledelsen af foreningerne, der blev til Roskildefonden i 1965. Et nyt forretningsudvalg skulle vælges. En ny generation skulle overtage den voksende aktivitet, som fonden var ved at udvikle sig til med en endnu større økonomi. De nye medlemmer blev som formand H.L. Algreen-

” Og resultaterne havde igennem årene været flotte økonomisk og idérige til stor gavn for en lang række Roskildeborgere. Der var i byen stor respekt om fonden og dens virke.

Petersen, Sven-Aage Gam som kasserer, Frank Rasmussen og Erhard Grimstad, samt genvalgt Erik Larsen og Gerda Weng.

At et par bestyrelsesmedlemmer og nu formanden siden 1965 H. Jaquet valgte at stoppe, var der stor forståelse for. Alle havde allerede før 1965, hvor Roskildefonden blev stiftet, været aktive med stor entusiasme og stor arbejdsindsats for at udfylde foreningernes formål: At være velgørende.

Og resultaterne havde igennem årene været flotte økonomisk og idérige til stor gavn for en lang række Roskildeborgere. Der var i byen stor respekt om fonden og dens virke. Men der var også langsomt kommet behov for nytænkning og fornyelse. Dog ÉN ting skulle der ikke være tale om med hensyn til fornyelse: Velgørenheden og frivilligheden.

Vi nye, der var blevet valgt på generalforsamlingen, vidste, hvad vi havde sagt ja til, og var alle klare over den store arbejdsindsats det ville kræve at komme videre, på nye måder, men helt klart på samme spor.

Om den videre udvikling i Roskildefonden og dens virke vil blive bragt i næste udgave af Roskilde Museums årbog.

Noter

- ¹ Nærværende artikel her er koncentrat af forfatterens erindringer og skrift "Roskilde Festivals Forhistorie". Et skrift, der omhandler Roskildefondens historie fra 1930'erne til slut 1980'erne, hvor der sker formandsskift i forbindelse med festivalernes overgang fra mindre frivillighed til større professionalisme. Skriftet er ikke udgivet i bogform, men forefindes på Roskilde Museum og i Lokalthistorisk arkivs samling. Hele skriftet kan ses eller downloades frit på: <http://fototeket.roskildebib.dk/fotoweb>
- ² Mørkegaard s. 24
- ³ For Atomiadens vedkommende kan fortælles en lille sød historie: I Roskilde Ungdomsklub i Bondetinget, under ledelse af Erik Larsen, var der en flok friske piger, der tilbød sig som lodseddelsælgere. De syede selv flotte "garderuniformer" og drog i samlet flok til bl.a. sportsbegivenheder og koncerter, der fandt sted som optakt til Atomiaden. Sælgerne havde succes, men fik også skabt et så stærkt personligt forhold, at en del af dem samledes 50 år senere i 2014 til et gensyn med lokalerne i Bondetinget og en frokost i Rådhuskælderen, hvor også Hanne og Erik Larsen deltog.
- ⁴ For yderligere historier om byfester kan henvises Lokalthistorisk Arkiv på biblioteket i Roskilde og bl.a. ROMUs årsskrift fra 2004, hvor Mogens Hansen skriver detaljeret om musiklivet og byfesterne i Roskilde, samt Jens Mørkegaards lille hæfte.
- ⁵ Forhandlingsprotokollen, 19. april 1966
- ⁶ Ibid.
- ⁷ Citeret fra avisreferat indklæbet i forhandlingsprotokollens referat af generalforsamlingen 19. april 1966
- ⁸ Forhandlingsprotokollen, 18. oktober 1966

- ⁹ Abbed Pierre klunserne er en velgørende organisation, der fortsat findes i mange lande i Europa – i Danmark i Tylstrup i Nordjylland. Klunserne, som de kaldes, er kendt for deres loppemarkeder. Oprindeligt grundlagt af den franske præst Abbé Pierre, som i 1949 grundlagde Emmaeüs-foreningen. Foreningen kaldes ofte "klunserne", og ved deres indsamlinger af effekter, som sælges på loppemarkeder, skaffes penge til velgørende formål. Ved deres fremkomst var "loppe-marked" ikke så almindeligt forekommende som i dag. Det gav dem en vis form for succes i starten. Der afholdes dog stadig i Danmark Abbed Pierre loppemarkeder.
- ¹⁰ Forhandlingsprotokollen, 23. april 1968
- ¹¹ Forhandlingsprotokollen, 27. april 1971
- ¹² Omtale af festivalerne og de aktiviteter og erhvervelser, som Roskildefonden involverede sig i, i slutningen af 1970'erne og i 1980'erne, vil blive bragt i næste års udgave af ROMU.
- ¹³ Forhandlingsprotokollen, 30. april 1974
- ¹⁴ Ibid.

Litteratur

- Algreen-Petersen, H. L. 2015:
Roskildefonden som den var engang!!!, Upubliceret manuskript.
- Hansen, Mogens 2004:
Pigtråds- og poporkestre i Roskilde 1963-1967, I ROMU 2004, s. 105-178
- Mørkegaard, Jens 1983:
Hvad var det der skabte Roskildefonden... I Jul i Roskilde, Årg. 57, s. 23-27